

Yeni il ənənələri ölkədən-ölkəyə dəyişir. İnanclar, rənglər və adət-ənənələr fərqlidir, amma məqsəd birdir: Yeni ilin xoşbəxtlik və şans gətirməsi. Hamımız yeni ilə yeni ümidlər, gözləntilər, arzular, qərarlar və hədəflərlə giririk. Ən maraqlı Yeni il ənənələri də bu inanclara uyğun formalaşır. Bəs, Yeni il gecəsinin mənası nədir? Müxtəlif mədəniyyətlərdə Yeni il adət-ənənələri hansılardır?

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb. Yeni il gecəsinin mənası nədir?

Yeni il gecəsi Qriqorian təqviminə görə hər yeni ilin birinci günü, yanvarın 1-də qeyd olunur. Yerin Günəş ətrafında bir dövrə tamamladığını ifadə edən Yeni il gecəsi illik təqvimi izləyən mədəniyyətlərə aid bir anlayışdır. Yeni il bayramı müxtəlif mədəniyyətlərə və inanclara görə dəyişə bilər, bütünü dünyada dekabrın son gününü yanvarın birinci gününə bağlayan gecə kimi qeyd olunur.

Xristianlıqda Yeni il gecəsi İsanın doğulduğu günə aid olan Milad bayramından fərqlidir. Ağacların bəzədilməsi, hədiyyələrin verilməsi əslində Milad deməkdir və bu bayram hər dekabrın 25-dən başlayaraq 1 həftə qeyd olunur. Milad ağacları daha çox Avropa və ABŞ-da birləşdirilən Milad bayramı və Yeni il gecəsi ilə bütün dünyaya yayılıb və bu, ən çox tanınan ənənədir. Yeni ilin əvvəlində ağacların bəzədilməsi ənənəsinin qədim dövrlərə gedib çıxdığı təxmin edilir.

Bir çox əyləncə mərkəzləri ilin son günü üçün Yeni il ərəfəsi proqramları təşkil edir. Turizm obyektlərində də xüsusi Yeni il proqramları var. Bir sözlə, Yeni il gecəsi hamının qeyd etdiyi bir hadisədir.

Müxtəlif mədəniyyətlərin Yeni il ənənələri

Yeni il bayramı mədəniyyətdən mədəniyyətə dəyişə bilər. Buna səbəb olan əsas şeylər mədəniyyətlərin coğrafi mövqeyi və inanc sistemlərindən gələn ənənələrdir.

Yəhudilər Yeni il gecəsini Roş-Ha-Şana adlandırırlar.

İbrani təqviminə görə, Tişri ayının birinci və ikinci günü Yeni il gecəsi kimi qeyd olunur. İbrani təqvimi, hicri təqvimi kimi, ay-

Dünyada olan maraqlı Yeni il ənənələri

suvarsa, həmin gün onlar üçün Yeni il gecəsi demək idi. Bu adətən iyul ayına təsadüf edirdi. Misirlilər Yeni il ərəfəsində böyük şənliklər təşkil edir və camaat kimi toplaşdılar.

Babililər gecə-gündüz bərabərliyi dövründə Yeni il gecəsini qeyd edən qədim mədəniyyətlərdəndir. Babililər bu günə Akitu adını verdilər və hər Akituda mühüm məbədlərin ətrafına toplaşaraq yeni ilin məsuldar keçməsi üçün dua edirdilər. Akitu həm də padşahın keşiş tərəfindən alçaldıldığı gündür. Əgər padşahı keşiş ağılada bilərsə, bu, ilin məsuldar olacağı deməkdir.

Dünyanın müxtəlif yerlərindən gələn qəribə Yeni il ənənələri

Dünyada çoxlu mədəniyyətlər və hər mədəniyyətin fərqli ənənələri var.

Çin

Çinlilər ilin ilk günündə xoşbəxtlik və uğurlar gətirmək üçün ön qapılarını qırmızı rəngə boyayırlar. Həmçinin, bütün bıçaqlar gizlədilir, çünki yeni il ərəfəsində kimsə evdə özünü kəsərsə, bütün ilin pis keçəcəyinə inanılır. Bıçaqları olmadığı üçün çinlilər bişirdikləri hinduşkalı kunç-fudan istifadə edərək tike-tike doğrayaraq servis edirlər.

Yunanıstan

Yeni il ərəfəsində onlar yenidən doğulmağı simvolizə edən soğanı qapılarının qabağına asırlar. Onların yeni il adətlərindən biri də səhəri evdə uşaqların başlarına eyni soğanla vuraraq oyatmaqdır. Uşaqlarından gec oyanan yunan valideynlər illərlə yığılmış qəzəblə üzleşirlər.

Rumıniya

Rumıniyalı fermerlər Yeni il ərəfəsində öz heyvanları ilə ünsiyyət qurmağa çalışırlar. Heyvanlar cavab verərsə, bunun gələn il üçün uğurlar gətirəcəyi düşünülür. Fərasətli Rumıniyalı fermerlər tutuquşular və quş quşları alırlar.

Çexiya Respublikası

Ümumi çex inancına görə, Yeni il ərəfəsində alman yarıya böldükdən sonra toxumların yerləşdiyi ərəzinin formasına baxaraq gələn il haqqında proqnoz verə bilərsiniz.

Ardı Səh. 12

lara görə təşkil edildiyindən, Roş-Ha-Şana tarixi Miladi təqvimlə daim dəyişir.

Çin mədəniyyətinin də öz təqvim sistemi var.

Çin təqvimi 60 illik dövrlərdən ibarətdir və hər 5 ildən bir heyvanla əlaqələndirilir. Çin Yeni ili də Qriqorian təqvimindəki ildən asılı olaraq dəyişir. Çinlilər Yeni il gecəsini "Nian" adlandırdıqları canavarı simvolizə edən qırmızı rəngə boyanmış əşyaları yandıraraq qeyd edirlər. Beləliklə, onlar Niandan xilas olurlar. Onlar da borclarını ödəyib evlə-

rinə kağızdan bəzək hazırlayırlar.

Novruz bir çox Yaxın Şərq mədəniyyətində, xüsusən də İranda Yeni il gecəsi kimi qeyd olunan başqa bir gündür. 12 heyvandan ibarət türk təqviminə və Cəlali təqviminə görə Yeni il bayramı miladi təqvimlə 21 martda qeyd olunan günə aiddir. Martın 21-i həm də gecə-gündüz bərabərliyi tarixidir və hətler bu günü Yeni il gecəsi seçiblər.

Qədim mədəniyyətlərdən yeni

il ənənələri

Mayyaların 360 gündən ibarət təqvimi var idi və onların təqvimlərinə görə Yeni il gecəsi iyun ayının bir gününə düşür. Mayyalar bu ay ərzində bir çox möhtəşəm dini mərasimlər keçirirdilər, lakin Yeni il ritualı sadəcə olaraq ailəvi şəkildə qeyd olunurdu.

Qədim misirlilər bir çox şeylərdə olduğu kimi Yeni il gecəsini də Nil çayı ilə əlaqələndirirdilər. Nə vaxt Nil çayı daşib düzənlikləri

Əvvəli Səh. 11

Belçika

"Yeni il məktubları" belçikalı uşaqların ən sevimli Yeni il ənənəsidir. Onlar məktəbdə yazdıqları məktubları oxuyub mələklərlə, qızılqüllərlə, lentlərlə bəzədilmiş ailənin ağsaqqallarına Yeni il bayramında müraciət ediblər.

Danimarka

Danimarkalılar yeni il gecəsini qonşularının qapısı qarşısında boşqabları sındıraraq qeyd edirlər. İnanca görə qapınızın qarşısında nə qədər sınımış qab-qacaq və qab-qacaq görsəniz, yeni ilə bir o qədər şanslı girecəksiniz. Beləliklə, onlar yeni il ənənələrinə sirtaki əlavə etdilər.

Fransa

Bir çox fransız yeni ili qalaq-qalaq "pancake" yeyərək qeyd edir. Blinçiklərə nə qoyduğunuz tamamilə sizə bağlıdır.

Almaniya

Almanlar müəbbəli çörəklər yeyərək yeni ili salamlayırlar. Zarafat kimi bəzi müəbbələrin içliyini, məsələn, xardalla dəyişirlər. Xardal çörəyinə kimin rast gəldiyinə inanılır ki, il boyu uğursuzluqlar yaşayacaq. Buna görə də çörəkləri yarıya bölüb, yeməkdən əvvəl içini yoxlamaq çox vacibdir.

İtaliya

Yeni il gecəsində qırmızı alt paltar geyinmək tendensiyasını başlandı insanları italyanlardır. Yeni ilə qırmızı alt paltar geyinərək girməyin uğurlar, firavanlıq və sevgi gətirəcəyinə inanmaq İtaliyadan yayılmış bir ənənədir. Bu səbəbdən Yeni ilin qırmızı alt paltar istehsalçılarında firavanlıq gətirdiyi şübhəsizdir.

İspaniya

Bir çox ispanlar və cənubi amerikalılar Yeni ilə xoşbəxtlik gətirmək üçün saat gece yarısı 12 dəfə vuranda 12 üzüm yeyirlər. Yeni il şənliklərində 12 ədəd üzüm olmayan salxımlar qadağandır.

Hollandiya

Köhnəni yola salmaq və yenisini qarşılamaq üçün Hollandiya Yeni il ağaclarını tonqal kimi yandırır və bütün səmanı atəşfəşanlıqla bəzəyir.

Böyük Britaniya

İngilislər və krallığa bağlı olan digər xalqlardan olan insanlar əl-ələ verib bir daire təşkil edirlər.

Norveç

Kransegeke norveçlilərin imtina edə bilmədiyi ənənəvi Yeni il desertidir. Marzipandan hazırlanan bu çox qatlı tort bayraqlarla bəzədilib və norveçlilər Yeni il gecəsini bu tortu yeyərək keçirirlər.

İsveçrə

Əgər yeni ilin sizə bəxt və zənginlik gətirməsini istəyirsinizsə, İsveçrə ənənəsinə görə, Yeni il günü evin döşəməsinə biraz qaşmaq tökmək kifayətdir.

Macarıstan

Budapeştin nəhəng qum saatında qumun düşməsi üçün tam bir il lazımdır. Yeni ildə poladdan hazırlanmış nəhəng qum saatı yenidən işləmək üçün seçilmiş dörd nəfər tərəfindən fırlanır.

Filippin

Filippində dairəvi formalı müqəddəs sayılır. Yeni il günü insanlar xallı paltar geyinir, dairəvi yeməklər yeyir, qablara pul atırlar ki, bütün il məsuldar olsun.

Sibir

Yeni il ərəfəsində təsadüfən Sibirdə olsanız, insanların buzun altına yerləşdirmək

Dünyada olan maraqlı Yeni il ənənələri

üçün apardıqları ağac gövdələri ilə donmuş gölə daldığını görsəniz, təəccüblənməyin. Bu onlar üçün bir ənənədir.

Birna

Birmada insanlar yeni ili şlanq və vedrələrlə bir-birinin üstünə su çiləyərək qeyd edirlər. Hətta ondan bir festival təşkil edirlər.

Sinqapur

Hər Yeni il gecəsi dünyanın hər yerindən insanlar Sinqapur çayına arzularının yazılmış ağ küreləri atmaq üçün toplaşır və yeni ildə arzularının gerçəkləşməsinə gözləyirlər.

Belarusiya

Subay qadınlar toplanır, hamı öz qabağında qarğıdalı dənələri yığını yaradır, bir xoruz buraxılır və xoruzun qarğıdalı yediyi yığını olan qadının əvvəlcə evlənəcəyinə inanılır.

Finlandiya

Yeni il ərəfəsində finlər arasında qalay tökmə çox yayılıb. Ərinmiş qalay soyuq su ilə doldurulmuş bir vedrəyə tökülür. Gələn ilin taleyi soyudulmuş qalaydan alınan formalara görə deyilir.

Estoniya

Yeni il gecəsi gündəlik yeməklərin sayını yeddi, doqquz və ya on ikiyə çatdırmaqla qeyd olunur. Xoşbəxtlikdən bu hiylələrə görə estoniyalılar düşünür ki, nə qədər çox yeyə bilsələr, gələn il məhsulu bir o qədər bol olacaq. Burada həkimlər yeni il şənliklərində belə işləməli olurlar, mədə pozğunluğu halları o qədər çoxdur.

Cənubi Afrika

"Köhnəyə əlvida, yeniyə salam". Cənubi Afrikanın bu məşhur deyiminə sadıq qalaraq, Yohannesburq sakinləri Yeni il gecəsi bütün köhnə məişət texnikasını pəncərələrindən çölə atırlar.

Makedoniya

Makedoniya pravoslav təqviminə uyğun

il ənənəsi 1920-ci illərdə Kanadada başlayıb. Bu ənənəyə görə kanadalılar yeni ili İngilis körfəzinin dondurucu sularına atılaraq qeyd edirlər.

Argentina

Argentina ənənəsinə görə, Yeni il gecəsi çəhrayı alt paltar geyinmək bəxtinizi artırır. Yeni il günü lobyə yeməyin işdə uğur və ya daha yaxşı iş gətirəcəyinə də inanılır.

Çili

Talkadan olan ailənin Yeni il gecəsi qəbiristanlığa girməsi Çilidə yeni ənənəyə çevrilib. İndi bütün insanların ziyarət etməsi üçün qəbiristanlıqlar Yeni il gecəsi açıq saxlanılır.

Boliviya

Boliviya ənənəsinə görə, yeni ildə daha şanslı olmaq üçün Yeni il ərəfəsində sarı alt paltar geyinmək lazımdır.

Kolumbiya

Səyahət və əyləncə ilə dolu bir il keçirmək istəyən kolumbiyalılar dekabrın 31-i boyunca çamadanlarını daşıyırlar.

olaraq, makedoniyalılar yanvarın 14-ü ikinci Yeni il gecəsi kimi qeyd edirlər. Valideynlər və qohumlar ailənin kiçik uşaqlarına hədiyyələr verirlər.

İslandiya

İslandiyada yeni il bayramı başqadır. Bu ölkənin insanları Yeni il gecəsi evlərə cinlərin girdiyinə, ölümlərin dirildiyinə, suitilərin insan şəklinə girdiyinə və inəklərin danışa bildiyinə inanır.

İrlandiya

Subay qadınlar yeni ilin onlara ər gətirəcəyi ümidi ilə yastıqlarının altına ot qoyurlar. Bundan əlavə, İrlandiya ənənəsinə görə, Yeni il gecəsi çörəyi divardan asmaq pis ruhları qovur.

Portuqaliya

Ölkənin şimal bölgələrində uşaqlar "Janeyros" da adlandırılan Milad mahnılarını oxuyaraq evləri dolaşır və əvəzində konfet və pul alırlar.

Şotlandiya

"Hogmanay" kimi tanınan Şotlandiya ənənəsinə görə, gecə yarısından sonra evə ilk girən qonaq bəxt gətirir. Şotlandlar qonaqlarının ən qarasaçlı olanına kömür və meyvəli tort təqdim edirlər. Meyvəli tort üçün saçınızı tünd rəngə boyamaq Şotlandiyada böyük ayıb sayılır.

Braziliya

Hər il minlərlə braziliyalı Dənizlər ilahəsinə qurban olaraq okeana ağ çiçəklər atır. Beləliklə, dənizlər ilahəsinin qarşısındakı ildə arzularını yerinə yetirəcəyinə inanırlar.

Kanada

Qütb ayısının üzməsi kimi tanınan Yeni

Ekvador

Ekvadorda Yeni il gecəsi ötən il çəkilməmiş fotosəkillərdən yaradılmış şəkillərin yandırılması ilə qeyd olunur. Bundan əlavə, bəzi kişilər ötən ilin gəlinlərini təmsil etmək üçün qadın kimi geyinə bilərlər.

Nyu York

1907-ci ildən Nyu-Yorklular Tayms Meydanına toplaşır və düz 12:00-da yerə düşən rəngli kristal Yeni il topunu izləyirlər.

Panama

Panamalılar yeni ildən şər ruhları uzaqlaşdırmaq üçün yeni ili siyasətçilərin və məşhur insanların simasını yandıraraq qeyd edirlər.

Peru

Peruda bir kənddə insanlar yeni ilə bir-biri ilə yumruq davası ilə başlayır. Onlar bu yolla bütün problemlərin həll olunacağına və yeni ildə yeni səhifə açacaqlarına inanırlar. Ən sərt Yeni il ənənələri siyahısında birinci yerə zəmanət verilir!

Yaponiya

Yaponiyada yeni ilin gəlişi Buddist məbədlərində 108 dəfə zəng çalmaqla qeyd olunur, hər zəng Buddizmde günahı simvollaşdırır. Yaponlar bu yolla bütün günahların bağışlandığını düşünürlər.

Meksika

Yeni il gecəsi meksikalılar evlərini müxtəlif rənglərlə boyayırlar. Hər rəng yeni il üçün fərqli bir ümidi simvollaşdırır: Qırmızı sevgi axtaranlar üçün, sarı iş istəyənlər üçün, yaşıl pul gözləyənlər üçün...

Ayşən Vəli